

Зауваження та окремі пропозиції Національної асоціації адвокатів України до проекту Закону України «Про внесення змін до Сімейного кодексу України (щодо визначення часу, з якого за рішенням суду зменшується або збільшується розмір аліментів)» (реєстр. № 4195 від 07.10.2020)

Національною асоціацією адвокатів України було опрацьовано проект Закону України «Про внесення змін до Сімейного кодексу України (щодо визначення часу, з якого за рішенням суду зменшується або збільшується розмір аліментів)» (реєстр. № 4195 від 07.10.2020) (далі – Законопроект).

За результатами проведеного правового аналізу Законопроекту, НААУ вважає за доцільне висловити наступні зауваження та певні пропозиції до нього.

Безумовно, що порушена в законопроекті проблема має місце на практиці, а висловлені в пояснювальній записці аргументи заслуговують на увагу. Насамперед, прийняття вказаного доповнення сприятиме зменшенню підстав для затягування судового розгляду незацікавленими учасниками провадження. Крім того, цілком логічним видається, що збільшення або зменшення розміру аліментів має відбуватися саме у зв'язку зі змінами у матеріальному становищі платника чи одержувача аліментів. Тобто, з моменту, коли обставина таких змін фактично настала, а не коли рішення суду вступило в законну силу.

Зважаючи на викладене, НААУ підтримує основну ідею Законопроекту.

Разом з тим, НААУ вважає за необхідне застерегти щодо дискримінаційності окремих пропозицій, які передбачають, що з дати звернення до суду підлягають застосуванню лише у разі збільшення розміру аліментів. Натомість для випадків їх зменшення пропонують зберегти існуючий сьогодні підхід. Однак, такі пропозиції є неприйнятними та порушують принцип рівності, пропорційності та справедливого балансу.

В пояснювальній записці до Законопроекту вказується, що його прийняття не потребує внесення змін до інших законодавчих актів. Однак, насправді додаткові зміни необхідно внести до Закону України «Про виконавче провадження». Зокрема, неврегульованим залишається питання, що має відбуватися з виконавчим провадженням про стягнення аліментів, якщо суд ухвалює рішення про зміну їх розміру. На підставі такого рішення суду видається новий виконавчий лист, а виконавець відкриває нове виконавче провадження.

В ст. 39 Закону України «Про виконавче провадження», яка присвячена закінченню виконавчого провадження, не передбачено такої підстави, як ухвалення судом рішення про зміну розміру аліментів.

Зважаючи, що Законопроектом пропонується змінити час, з якого змінюється розмір аліментів, то існуюча проблема ускладниться ще більше.

Відтак, НААУ пропонує внести зміни до ч. 1 ст. 39 Закону України «Про виконавче провадження», доповнивши її пунктом 17 такого змісту:

«17) пред'явлення до виконання виконавчого документу, яким змінено спосіб стягнення чи розмір аліментів або інших періодичних платежів, за умови відсутності заборгованості за виконавчим документом, що перебуває на виконанні».

Також доцільно передбачити, що у разі наявності заборгованості за періодичними платежами у виконавчому провадженні, виконавець повинен об'єднати їх у зведене виконавче провадження. Тому НААУ пропонує доповнити ст. 30 Закону України «Про виконавче провадження» частиною другою такого змісту:

«2. У разі пред'явлення до виконання виконавчого документу, яким змінено спосіб стягнення чи розмір аліментів або інших періодичних платежів, за відсутності підстав для закінчення виконавчого провадження у зв'язку з наявністю заборгованості, стягнення такої заборгованості здійснюється у рамках зведеного виконавчого провадження».

У такий спосіб державному або приватному виконавцю буде зрозумілим алгоритм, за яким має відбуватися стягнення аліментів (або інших періодичних платежів) після зміни їх розміру і заборгованості, яка утворилася в існуючому виконавчому провадженні. Об'єднання в одному (зведеному) виконавчому провадженні двох виконавчих документів дозволить уникнути плутанини, яка неодмінно виникатиме, зважаючи на зміну дати, з якої змінюється розмір стягуваних аліментів.

Враховуючи викладене, НААУ вважає за доцільне підтримати Законопроект за умови врахування висловлених пропозицій. Без такого врахування прийняття Законопроекту загрожує плутаниною та випадками подвійного стягнення аліментів державними та приватними виконавцями.